

ESTETİK EMEK KAVRAMINA DAİR AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ (2000-2021)

EXAMINATION OF STUDIES RELATED TO THE CONCEPT OF AESTHETIC WORK BY BIBLIOMETRIC ANALYSIS (2000-2021)

Ahmet CAN¹ Dilek CAN² Volkan YAVAŞ³

ÖZ

Bu çalışmada estetik emek konusunda yabancı yazında bulunan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında Scopus, Web of Science veri tabanlarındaki dergilerde yayınlanan ve çalışma başlığında “Aesthetic Labor”, “Aesthetic Labour” olan makale, bildiri ve kitap gibi bilimsel yayınlar doküman incelemesi tekniği ile analiz edilmiştir. Web of Science veri tabanında 181, Scopus veri tabanında ise 168 adet bilimsel çalışma en çok atıf alan çalışmalar, yıllara göre atıf sayıları, anahtar kelime analizi, başlık ve özet analizi, yazarlar arasındaki ilişki analizi, yazar ve dergi bilgileri, ülkelerin yayın sayıları, yıllara göre yapılan yayın sayıları, çalışma türleri, yayın yapılan dergiler ve etki faktörleri, en üretken yazarlar gibi çeşitli bibliyometrik göstergeler açısından incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre estetik emek alanında en çok atıf alan çalışmalar, en çok alıntılanan yazarlar, en çok alıntılama yapılan yıl, en çok çalışma yapılan ülkeler, en çok çalışma yapılan tür ve dergiler ve öne çıkan anahtar kelimeler analizlerle ortaya konulmuştur. Çalışma ile ilgili yazında estetik emek ile ilgili yapılan çalışmaların analiz edilerek örgütsel davranış alanında çalışma yapacak araştırmacılara bilgi verip yol gösterebilmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Estetik emek, bibliyometrik analiz, atıf analizi.

ABSTRACT

This study, it is aimed to examine the studies in foreign literature on aesthetic labor. Within the scope of the study, scientific publications such as articles, papers, and books with "Aesthetic Labor", and "Aesthetic Labor" in the study title and published in journals in Scopus, and Web of Science databases were analyzed by document analysis technique. The data set of 181 scientific studies in the Web of Science database and 168 in the Scopus database, the most cited studies, the number of citations by years, keyword analysis, title, and summary analysis, relationship analysis between authors, author, and journal information, number of publications in countries, The number of publications by years, types of studies, journals and impact factors were examined in terms of various bibliometric indicators such as the most productive authors. According to the findings of the study, the most cited studies in the field of aesthetic labor, the most cited authors, the most cited year, the most studied countries, the most studied genres, journals, and prominent keywords were analyzed. It is aimed to provide information and guide the researchers who will work in the field of organizational behavior by analyzing the studies on aesthetic labor in the literature related to the study.

Keywords: Aesthetic labor, bibliometric analysis, citation analysis.

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Dalaman Sivil Havacılık Yüksekokulu, İşletme ABD, ahmetcan@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9016-5893

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Dalaman Sivil Havacılık Yüksekokulu, Havacılık Yönetimi ABD dilekkozsoy@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9867-4163

³ Ege Üniversitesi, Havacılık Meslek Yüksekokulu, Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği volkan.yavas@ege.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4237-6386s

Sorumlu yazar / Corresponding Author: Ahmet CAN, e-posta: ahmetcan@mu.edu.tr

Gönderilme /Submitted: 16.10.2021 **Kabul/ Accepted:** 28.03.2023

1. Giriş

Küreselleşen dünyada örgütlerin rekabet edip hayatta kalabilmeleri için rekabet avantajını sürdürülebilir kılmaları gerekmektedir. Estetik emek kavramını son yıllarda ön plana çıkaran gelişmelerin başında hizmet sektörünün yaygınlığı ile rekabet avantajı elde etmede bu kavramın etkinliği gelmektedir (Seçer, 2016). Hizmetler sektöründe oluşan büyüme ve beden metalaşması üzerinde anlamını bulan bu kavram, günümüz tüketim toplumunda kişilerin ürünlerin pazarlanması ve satışında, çalışanlarında birer tüketim nesnesi olarak metalaştırılmalarının aracı olabilmektedir (Başçı, 2019). Bir örgütün estetik emeği kullanmasının, benzersiz bir kurumsal imaj yaratılmasına ve müşteriler çekilmesine yardımcı olabileceği belirtilmektedir (Tsauro, Luoh ve Syue, 2015). Ayrıca çalışanların estetik özelliklerinin şirket imajının yaratılmasında ve satılan ürünlerde dikkat çekmek için kullanılması söz konusu olabilmektedir (Başçı, 2019).

Çalışanlar açısından bedenlerini ön plana çıkarmaları için yeni gereklilikler olarak ifade edebileceğimiz estetik emek çalışanların akıl ve duygularıyla beraber bedenleri (dış görünüm) üzerinde hâkimiyet kurmaktır (Seçer, 2016). Örgütlerde; yüzün ve beden biçimi, kıyafet, jestler, mimikler, aksan ve ses

tonu gibi duygularla doğrudan ilişkisi olmayan karakteristik unsurlara karşılık gelen estetik emek olgusu yoluyla örgütsel başarıya (daha fazla müşteri çekerek, var olan müşterileri memnun ederek ve kurumsal imaja destek vererek) katkı sağlanması hedeflenmektedir (Başçı, 2019).

Estetik emek, hizmet sektöründe gittikçe daha fazla kullanılan ve görünüşlerine göre çalışanları işe alma uygulaması olarak ifade edilmektedir (Mears, 2014). İyi görünme ve ses tonu gibi estetik emek sergileyen çalışanların çok sayıda yüksek ücretli müşteri çekme eğiliminde oldukları iddia edilmektedir (Tsauro, Luoh ve Syue, 2015). Estetik emek, önceden tasarlanmış yönetim direktiflerine dayalı olarak hizmet sağlayıcıların fiziksel görünümünü kontrol etmeyi ifade etmektedir. Estetik emek öncelikle insanın fiziksel görünümünün yönetilme biçimine odaklanmaktadır (Pounders, Babin ve Close, 2015).

Çalışmada estetik emek konusuna dair bibliyometrik analiz yapılmasının gerekçeleri; kavramın güncel olması, yerli yazında estetik emek kavramı ile ilgili sınırlı sayıda çalışma olması, estetik emek kavramı ile ilgili alandaki boşlukların tespit edilerek bundan sonraki süreçte yapılması planlanan çalışmalar için yol haritası ortaya çıkarılmak istenmesi olarak sıralanabilir.

Bu çalışmanın amacı, estetik emek kavramı hakkında yabancı yazının analizini yaparak örgütsel davranış alanında çalışma yapacak araştırmacılara bilgi sunabilmektir. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışma hakkında genel bilgilerin sunulduğu giriş bölümünü takiben ikinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi çizilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiş, dördüncü bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Son bölümde ise sonuç bölümü aktarılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüz işletmecilik anlayışında, özellikle hizmet sektörü çalışanlarında, çalışanların bedenlerine ilişkin görünümleri müşteriler üzerinde pozitif bir etki yaratma ve sunulan hizmetin kalitesi ile satın alınabilirliği konusunda beklentileri arttırma amaçlı olmaktadır. Tüketiciler ile direk temas halinde olan çalışanların fiziksel görünümü, hizmet sunumunda bütünleştirici bir faktör haline gelmiş bulunmaktadır (Çetin, 2009: 80). Yine günümüzde, özellikle hizmet sektöründe yalnızca işin nasıl yapıldığına değil kim tarafından yapıldığına da önem vermeye başlanmış ve çalışanların estetik özellikleri işletme imajının bir parçası haline gelmiş bulunmaktadır (Aslan ve Keskin, 2008: 12). Yani hizmet sektöründeki çalışanlar için duyguların, tutumların,

davranışların ve bedeninin “müşteri memnuniyeti” bakımından kontrolü, işin çok önemli bir bileşeni haline gelmiş bulunmaktadır (Özkaplan, 2015: 15).

Günümüz hizmet sektörü işletmeleri çalışanlarından birtakım fiziksel ve estetik özelliklere sahip olmalarını beklemektedir. “Yumuşak beceriler” şeklinde ifade edilen beceriler çalışana ait fiziki özellikler, tutumlar, davranışlar, ses tonu ve aksan gibi özellikler olarak tarif edilmektedir. Söz konusu beklentiler personelin işe alınış aşamasından itibaren kaderlerini belirlemekte ve beklenti özelliklerini karşılayan çalışanların sektörde yer edinmeleri ve rekabette öne geçmelerine olanak sağlamaktadır. Örgütlerin çalışanlarından bekledikleri insan ve insan bedenine ait dış estetik olgular giderek günümüz işletmecilik anlayışının içerisindeki yerini güçlendirmektedir. Bu noktada işletmecilik ve pazarlama, estetik emeğin en önemli uygulama alanları olarak görülmektedir. Yumuşak becerilerin örgütlerin markasına uygun hale getirilmeleri amacıyla değiştirilmesi, metalaştırılması, örgüte ait bir değer olarak yansıtılması estetik emek kavramını ifade etmektedir (Williams ve Connell, 2010; Katırcıoğlu, 2017; Quinn, 2008).

Estetik emek kavramı işletmelerin sınır-birim çalışanlarından beklentilerini açıklamak

üzere yazında ilk kez Warhurst ve arkadaşları (2000) tarafından kullanılmıştır. Yazında estetik emek ile ilgili çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Estetik emek, çalışanların dış görünüşlerinin kuruluşların ticari yararı için düzenlendiği süreç olarak tanımlanmaktadır (Wissinger, 2011). Bir diğer tanıma göre Estetik emek, çalışanları fiziksel görünümüne göre tarama, yönetme ve kontrol etme uygulamasıdır (Mears, 2014). Bir başka tanıma göre ise estetik emek, profesyonel bir gereklilik olarak beden stilizasyonu ile ilgilidir: çalışanların iş için "iyi ve doğru görünmelerini" sağlayan belirli "bedensel kapasiteler ve nitelikler" anlamına gelmektedir (Holla, 2015). Estetik emek, görünüşlerine göre çalışanları işe alma uygulaması olarak da ifade edilmektedir (Mears, 2014). İyi görünme ve ses tonu gibi estetik emek sergileyen çalışanların çok sayıda yüksek ücretli müşteri çekme eğiliminde oldukları iddia edilmektedir (Tsaur, Luoh ve Syue, 2015). Estetik emek, önceden tasarlanmış yönetim direktiflerine dayalı olarak hizmet sağlayıcıların fiziksel görünümünü kontrol etmeyi ifade etmektedir. Estetik emek öncelikle insanın fiziksel görünümünün yönetilme biçimine odaklanmaktadır (Pounders, Babin ve Close, 2015).

Estetik emek kavramı özellikle turizm ve konaklama gibi hizmet sektöründe faaliyet gösteren ön saflarda görev alan, müşteri ile temas halinde olan çalışanların yüz yüze ve sesli etkileşimde olmalarından "göze hoş, kulağa doğru gelmek" şeklinde ifade edilmektedir (Yang, 2017; Ramjattan, 2019; McIntyre, 2013; Hall ve Van Den Broek, 2012; Karlsson, 2012).

Estetik emeğin en çok sergilendiği sektörler, daha çok kadın çalışanların istihdam edildiği havayolu, kozmetik ve güzellik endüstrisinin yan kolları olarak sıralanmaktadır. Havayolu sektörü çalışanları işe alınma sürecinde boy ve kilo ölçümüne tabi tutulmakta ve belirli periyotlarda düzenli olarak kilo kontrollerine tabi tutulmaktadırlar. Bunun yanında diş ve cilt güzellikleri de değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Satış personelinin de dış görünümüne dikkat edilerek el bakımlarının yapılmış olmasına özen gösterilmekte, sade ve koyu kıyafet giymeleri sağlanmaktadır. Güzellik sektörü çalışanlarının ise saç modeli, makyaj, cilt bakımı, kilo ve kıyafetleri işletmeleri tarafından kurgulanmaktadır (Kalfa Topateş, 2015). Örgütlerin çalışanların bedenlerine dönük olan bu kurgulamaları yeni bir ayrımcılık türü olan "görünümcülük" olgusunu tetiklediği ifade edilmektedir. Görünümcülük, çalışanların dış görünümüne dayanarak fiziksel açıdan daha iyi görünümlü,

daha çekici olanların daha az çekici olan çalışanlara kıyasla istihdam ve iş devamlılığı bakımından ayrımcılık yaparak lehine karar verme olarak ifade edilmektedir (Seçer, 2016).

Estetik emek ile duygusal emeğin benzer kavramlar olduğunu öne süren araştırmacılar da bulunmaktadır. (Williams ve Connell, 2010; Mears, 2014; Tsaur, Luoh ve Syue, 2015). Duygusal emek yazında ilk defa Hochschild (1983) tarafından; iş gereği duyguların diğer bireyler tarafından gözlenecek biçimde düzenlenmesi ve bu doğrultuda yüzselleşme ve bedensel gösterimde bulunması olarak ifade edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, estetik emek kavramı üzerine yabancı yazında yayınlanmış olan araştırmaların bibliyometrik yöntem ile değerlendirilmesini içermektedir. Bu çalışmada estetik emek konusunda yabancı yazında bulunan çalışmaların bibliyometrik bir içerik analizini gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, araştırma konusu kapsamında belirlenen Scopus veri tabanında bulunan 168 ve Web of Science veri tabanında bulunan 181 bilimsel çalışmanın incelenmesi için içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada ilgili çalışmaların içeriği bazında bibliyometrik bir içerik analizi

gerçekleştirilmiştir. Birbirine benzeyen verilerin belli kavram ve tema çerçevesinde okuyucuların anlayabileceği şekilde tasniflenerek yorumlanması, içerik analizi olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uygulanması bibliyometri olarak ifade edilmektedir (Yalçın, 2010). Norton (2001) ise bibliyometriyi, metin ve bilginin ölçüsü olarak ifade etmiştir. Bibliyometri, araştırmacıların araştırma alanlarını inceleme, sonuçlarını ve araştırma bulgularını değerlendirmelerine olanak veren yararlı ve çağdaş bir araç olarak değerlendirilmektedir (Savrun ve Mutlu, 2019).

Bibliyometrik çalışmalarda, yayınların bazı özellikleri analize tabi tutularak bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgulara ulaşılmaktadır (Al ve Coştur, 2007). Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların gelişim seviyesini artırma noktasında daha geniş bir perspektiften bakmaya imkân sağlayan, disiplinler arası temel bir dayanak olarak kabul görmektedir. Bibliyometrik verilerin; ülkeleri, araştırma kurumlarını, özel araştırma konularını ve çeşitli disiplinlerin özelliklerini saptama ve değerlendirme noktasında oldukça etkili bir teknik olarak değerlendirilmektedir

(Hotamışlı ve Erem, 2014). Bir bilim dalı ile alakalı var olan yazındaki araştırmaların mevcut durumu, yönelimi ve gelişimi bibliyometrik çalışmalar ile ortaya konmaktadır. Bibliyometrik çalışmalar ile ilgili yazındaki araştırmaların atıf, kişi, konu veya ülkelerin dağılımı ya da kitap, makale gibi yayın türü dağılımlarını istatistiksel olarak incelenebilmektedir. Bunun yanında bir alana olan ilgiyi, o alandaki belirli konulara olan eğilimi, en çok atıf alan alanları ve yazarlarında ortaya çıkarılmasına olanak vermekte olduğu belirtilmiştir (Zeren ve Kaya, 2020).

Bu çalışmada estetik emek konusunda yabancı yazında bulunan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda Scopus ve Web of Science veri tabanları kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- 1) Estetik emek ile ilgili en çok atıf alan çalışmalar hangileridir?
- 2) Estetik emek ile ilgili bilimsel çalışmaların araştırma türleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 3) Estetik emek ile ilgili yapılan çalışmalar ülkelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4) Estetik emek kavramına ait bilimsel çalışmaların aldıkları atıf sayıları yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

5) Estetik emek kavramına ait bilimsel çalışmaların yayın yılları nasıl bir dağılım göstermektedir?

6) Estetik emek kavramı konusunda en verimli yazarlar kimlerdir?

7) Estetik emek kavramı konusunda anahtar kelime ve yazarlar arası ilişki analizi sonuçları nasıl bir dağılım göstermektedir?

8) Estetik emek ile ilgili en çok yayın yapılan dergiler hangileridir ve etki faktörleri nedir?

Bu çalışmada, uluslararası düzeyde kabul görmüş veri tabanlarında 2000-2021 yılları arasında estetik emek ile ilgili yayınlanan çalışmaların incelenmesi için bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Scopus ve Web of Science veri tabanlarında yer alan tüm endekslerdeki dergilerde yayınlanan ve çalışma başlığında "Aesthetic Labor", "Aesthetic Labour" olan çalışmalar oluşturmaktadır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış olup, 2000-2021 yılları arasında yazılan Web Of Science veri tabanında 181, Scopus veri tabanında 168 bilimsel çalışma VOSViewer programıyla içerik analizine tabi tutulmuştur.

Çalışma kapsamında; incelemeye dâhil edilen bilimsel çalışmalar, en çok atıf alan çalışmalar,

Tablo 1: Scopus veri tabanında estetik emek ile ilgili en çok atıf alan 20 yayına ait künye

Sıra	Yazar	Yayın Adı	Atıf Sayısı	Yayın yılı	Dergi/yayınevi	IF 2021
1	<u>Witz, A., Warhurst, C., Nickson, D.</u>	<u>The labour of aesthetics and the aesthetics of organization</u>	395	2003	<u>Organization</u>	5,6
2	<u>Warhurst, C., Nickson, D.</u>	<u>Employee experience of aesthetic labour in retail and hospitality</u>	230	2007	<u>Work, Employment and Society</u>	6,8
3	<u>Warhurst, C., Nickson, D., Witz, A., Cullen, A.M.</u>	<u>Aesthetic labour in interactive service work: Some case study evidence from the 'new' Glasgow</u>	228	2000	<u>Service Industries Journal</u>	10,8
4	<u>Williams, C.L., Connell, C.</u>	<u>"Looking good and sounding right": Aesthetic labor and social inequality in the retail industry</u>	209	2010	<u>Work and Occupations</u>	6,3
5	<u>Nickson, D., Warhurst, C., Dutton, E.</u>	<u>The importance of attitude and appearance in the service encounter in retail and hospitality</u>	183	2005	<u>Managing Service Quality</u>	
6	<u>Warhurst, C., Nickson, D.</u>	<u>'Who's got the look?' emotional, aesthetic and sexualized labour in interactive services</u>	151	2009	<u>Gender, Work and Organization</u>	4,6
7	<u>Entwistle, J., Wissinger, E.</u>	<u>Keeping up appearances: Aesthetic labour in the fashion modelling industries of London and New York</u>	138	2006	<u>Sociological Review</u>	4,8
8	<u>Korczynski, M., Ott, U.</u>	<u>When production and consumption meet: Cultural contradictions and the enchanting myth of customer sovereignty</u>	108	2004	<u>Journal of Management Studies</u>	9,8
9	<u>Pettinger, L.</u>	<u>Gendered work meets gendered goods: Selling and service in clothing retail</u>	107	2005	<u>Gender, Work and Organization</u>	4,6
10	<u>Lopez, S.H.</u>	<u>Workers, managers, and customers: Triangles of power in work communities</u>	102	2010	<u>Work and Occupations</u>	6,3
11	<u>Tsaur, S.-H., Luoh, H.-F., Syue, S.-S.</u>	<u>Positive emotions and behavioral intentions of customers in full-service restaurants: Does aesthetic labor matter?</u>	84	2015	<u>International Journal of Hospitality Management</u>	12,9
12	<u>Venkatesh, A., Joy, A., Sherry, J.F.</u>	<u>The aesthetics of luxury fashion, body and identity formation</u>	80	2010	<u>Journal of Consumer Psychology</u>	5,8
13	<u>Nickson, D., Warhurst, C., Commander, J., Hurrell, S.A., Cullen, A.M.</u>	<u>Soft skills and employability: Evidence from UK retail</u>	75	2012	<u>Economic and Industrial Democracy</u>	3,5

14	<u>Mears, A.</u>	<u>Aesthetic labor for the sociologies of work, gender, and beauty</u>	74	2014	<u>Sociology Compass</u>	2,9
15	<u>Warhurst, C., Nickson, D.</u>	<u>A new labour aristocracy? Aesthetic labour and routine interactive service</u>	74	2007	<u>Work, Employment and Society</u>	6,8
16	<u>Dean, D.</u>	<u>Recruiting a self: Women performers and aesthetic labour</u>	61	2005	<u>Work, Employment and Society</u>	6,8
17	<u>Nath, V.</u>	<u>Aesthetic and emotional labour through stigma: National identity management and racial abuse in offshored Indian call centres</u>	50	2011	<u>Work, Employment and Society</u>	6,8
18	<u>Gruys, K.</u>	<u>Does This Make Me Look Fat? Aesthetic Labor and Fat Talk as Emotional Labor in a Women's Plus-Size Clothing Store</u>	49	2012	<u>Social Problems</u>	5,7
19	<u>Spiess, L., Waring, P.</u>	<u>Aesthetic labour, cost minimisation and the labour process in the Asia Pacific airline industry</u>	48	2005	<u>Employee Relations</u>	3,6
20	<u>Wengrow, D.</u>	<u>The evolution of simplicity: Aesthetic labour and social change in the Neolithic Near East</u>	46	2001	<u>World Archaeology</u>	3,2

Web of Science veri tabanında 2000-2021 yılları arasında estetik emek ile ilgili en çok alıntılanan 20 makale Tablo 2’de gösterilmiştir. 2011 yılında yayınlanan Mears’ın çalışması 194 alıntı ile toplam alıntılama sayısında ilk sırada yer alırken, 2010 yılında yayınlanan Williams ve Connell’in çalışması 183 alıntı ile toplam alıntılama sayısında ikinci sırada yer almaktadır. 28 alıntı ile 2017 yılında yayınlanan Bowman ve diğ. tarafından yapılan çalışma en az alıntı yapılarak son sırada yer almıştır.

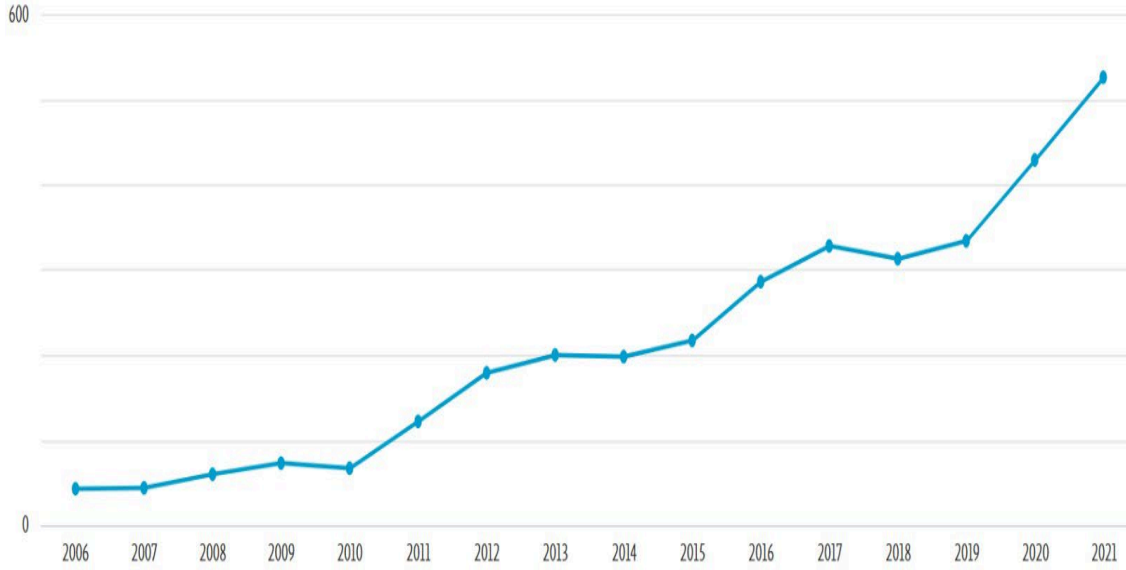
Tablo 2: Web of Science veri tabanında estetik emek ile ilgili en çok alıntılanan 20 yayına ait künye

<u>Sıra</u>	<u>Yazar</u>	<u>Yayın Adı</u>	<u>Atıf Sayısı</u>	<u>Yayın yılı</u>	<u>Dergi/yayınevi</u>	<u>IF 2021</u>
<u>1</u>	<u>Mears, A</u>	<u>Pricing Beauty: The Making of a Fashion Model</u>	<u>194</u>	<u>2011</u>	<u>Univ California Press</u>	
<u>2</u>	<u>Williams, CL.</u> <u>Connell, C.</u>	<u>"Looking Good and Sounding Right": Aesthetic Labor and Social Inequality in the Retail Industry</u>	<u>183</u>	<u>2010</u>	<u>Work And Occupations</u>	<u>2,41</u>
<u>3</u>	<u>Duncan, T.</u> <u>Scott, DG.</u> <u>Baum, T.</u>	<u>The Mobilities Of Hospitality Work: An Exploration Of Issues And Debates</u>	<u>90</u>	<u>2013</u>	<u>Annals Of Tourism Research</u>	<u>12.853</u>

<u>4</u>	<u>Lopez, SH</u>	<u>Workers, Managers, and Customers: Triangles of Power in Work Communities</u>	<u>90</u>	<u>2010</u>	<u>Work And Occupations</u>	<u>2,41</u>
<u>5</u>	<u>Tsaur, SH</u> <u>Luoh, HF</u> <u>Syue, SS</u>	<u>Positive emotions and behavioral intentions of customers in full-service restaurants: Does aesthetic labor matter?</u>	<u>75</u>	<u>2015</u>	<u>International Journal Of Hospitality Management</u>	<u>10.427</u>
<u>6</u>	<u>Venkatesh, A</u> <u>Joy, A</u> <u>Sherry, J.F.</u> <u>Deschenes, J</u>	<u>The aesthetics of luxury fashion, body and identify formation</u>	<u>74</u>	<u>2010</u>	<u>Journal Of Consumer Psychology</u>	<u>4.551</u>
<u>7</u>	<u>Mears, A</u>	<u>Aesthetic Labor for the Sociologies of Work, Gender, and Beauty</u>	<u>71</u>	<u>2014</u>	<u>Sociology Compass</u>	<u>2,538</u>
<u>8</u>	<u>Parmentier, MA</u> <u>Fischer, E</u> <u>Reuber, AR</u>	<u>Positioning person brands in established organizational fields</u>	<u>71</u>	<u>2013</u>	<u>Journal Of The Academy Of Marketing Science</u>	<u>14.904</u>
<u>9</u>	<u>Nickson, D;</u> <u>Warhurst, C; (...);</u> <u>Cullen, AM</u>	<u>Soft skills and employability: Evidence from UK retail</u>	<u>68</u>	<u>2012</u>	<u>Economic And Industrial Democracy</u>	<u>1.913</u>
<u>10</u>	<u>Hatton, E</u>	<u>Mechanisms of invisibility: rethinking the concept of invisible work</u>	<u>63</u>	<u>2017</u>	<u>Work Employment And Society</u>	<u>4.249</u>
<u>11</u>	<u>Endrissat, N;</u> <u>Islam, G and Noppeney, C</u>	<u>Enchanting Work: New Spirits of Service Work in an Organic Supermarket</u>	<u>47</u>	<u>2015</u>	<u>Organization Studies</u>	<u>5.524</u>
<u>12</u>	<u>Hennekam, S and Bennett, D</u>	<u>Sexual Harassment in the Creative Industries: Tolerance, Culture and the Need for Change</u>	<u>41</u>	<u>2017</u>	<u>Gender Work And Organization</u>	<u>5.428</u>
<u>13</u>	<u>Gruys, K</u>	<u>Does This Make Me Look Fat? Aesthetic Labor and Fat Talk as Emotional Labor in a Women's Plus-Size Clothing Store</u>	<u>39</u>	<u>2012</u>	<u>Social Problems</u>	<u>5.397</u>
<u>14</u>	<u>Farrugia, D;</u> <u>Threadgold, S and Coffey, J</u>	<u>Young subjectivities and affective labour in the service economy</u>	<u>36</u>	<u>2018</u>	<u>Journal Of Youth Studies</u>	<u>1.991</u>
<u>15</u>	<u>Timming, AR;</u> <u>Nickson, D; (...);</u> <u>Perrett, D</u>	<u>What Do You Think of My Ink? Assessing the Effects of Body Art on Employment Chances</u>	<u>35</u>	<u>2017</u>	<u>Human Resource Management</u>	<u>6.235</u>
<u>16</u>	<u>Pounders, KR;</u> <u>Babin, BJ and Close, AG</u>	<u>All the same to me: outcomes of aesthetic labor performed by frontline service providers</u>	<u>35</u>	<u>2015</u>	<u>Journal Of The Academy Of Marketing Science</u>	<u>14.904</u>

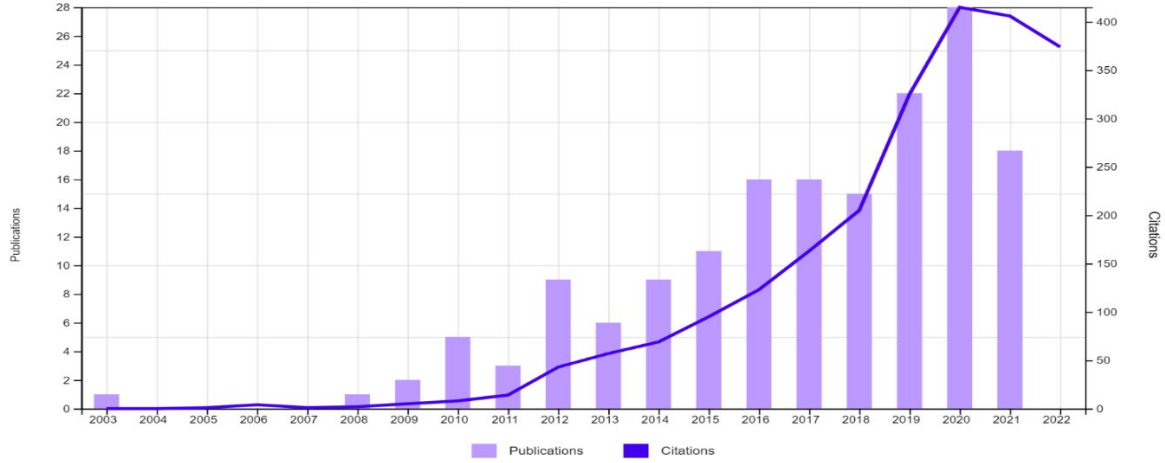
17	Wissinger, E	Modeling Consumption Fashion modeling work in contemporary society	35	2009	Journal Of Consumer Culture	2.39
18	Gottfried, H	Temp(t)ing bodies: Shaping gender at work in Japan	35	2003	Sociology-The Journal Of The British Sociological Association	3.371
19	Misra, J and Walters, K	All Fun and Cool Clothes? Youth Workers' Consumer Identity in Clothing Retail	29	2016	Work And Occupations	2.41
20	Bowman, D; McGann, M; (...); Biggs, S	'Rusty, invisible and threatening': ageing, capital and employability	28	2017	Work Employment And Society	4.249

Scopus veri tabanında estetik emek ile ilgili 168 çalışma incelenmiştir. Bu 168 çalışmaya 2134 alıntılama yapılmıştır. Çalışmaların alıntılama sayıları yıllara göre incelendiğinde şekil 6'daki grafikte sonuçlar yer almaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar; 2018 yılında 313, 2019 yılında 333, 2020 yılında 429, 2021 yılında 531 alıntılama almıştır. Yıllar itibariyle yayın sayısının arttığı görülmektedir.

Şekil 6. Scopus veri tabanında estetik emek ile ilgili çalışmaların yıllara göre alıntılama sayıları

Web of Science veri tabanında estetik emek ile ilgili yapılan 181 çalışmaya toplam 2311 atıf yapılmıştır. Çalışmaların alıntılama sayılarına bakıldığında aşağıdaki grafiğe ulaşılmaktadır. Bu çalışmalara en çok alıntılama 2020 yılında gelmiş olup o yıla ait 415 alıntılama yapılmıştır. 2021 yılında alıntılama sayısı 406 olmuştur.

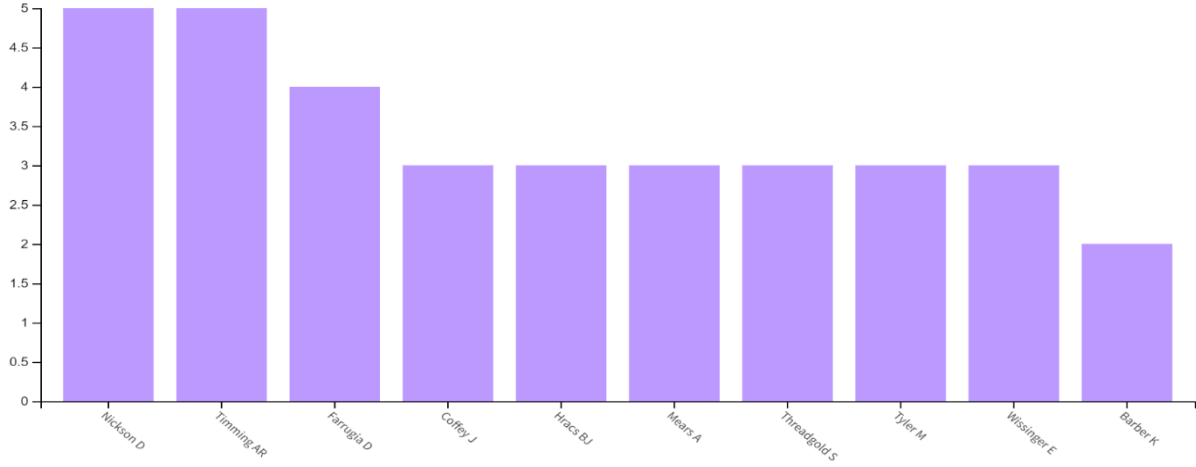
Şekil 7. Web of Science veri tabanında estetik emek ile ilgili çalışmaların yıllara göre alıntılama sayıları

Scopus veri tabanında yayınlanan çalışmalardan yazarlara göre çalışma sayısına bakıldığında Tablo 3'te belirtildiği üzere bu alanda en çok Dennis Nickson isimli yazarın çalışma yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Burada; Dennis Nickson isimli yazar 12 çalışma ile ilk sırada yer almaktadır. Dennis Nickson isimli yazarı 10 çalışma ile Chris Warhurst isimli yazar takip etmektedir.

Tablo 3. Scopus veri tabanında estetik emek ile ilgili çalışmalarda en verimli 13 yazar

Yazar İsmi	Yayın Sayısı
Nickson, D.	12
Warhurst, C.	10
Timming, A.R.	4
Barber, K.	3
Connel, C.	3
Gruys, K.	3
Pettinger, L.	3
Ramjattan, V.A.	3
Tsaur, S.H.	3
Williams, C.L.	3
Wissinger, E.	3
Witz, A.	3
Van den Berg, M.	3

Web of Science veri tabanında yayınlanan çalışmalardan yazarlara göre çalışma sayısına bakıldığında şekil 8'de belirtildiği üzere bu alanda en çok Dennis Nickson ve Andrew R. Timming'nin çalışma yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Burada; Dennis Nickson ve Andrew R. Timming isimli yazarların 5'er çalışma ile ilk sırada yer almaktadır. Bu veri tabanında yazarların çalışma sayısına bağlı ilk 10 yazar şekil 8'de gösterilmektedir.

Şekil 8. Web of Science veri tabanında yazarların çalışma sayısına bağlı ilk 25 yazar

Tablo 4'te Scopus veri tabanında 2000-2021 yılları arası yapılan çalışmaların en fazla yapıldığı ilk 15 ülke dağılımı gösterilmektedir. Bu alanda İngiltere 52 adet çalışma ile en fazla çalışma yapılan ülke konumundadır. İngiltere'yi 35 adet çalışma ile Amerika ve 20 adet çalışma ile Avustralya izlemektedir. Ülkemizde ise 3 çalışma bulunmaktadır.

Tablo 4. Scopus veri tabanında 2000-2021 yılları arası yapılan çalışmaların ülkelere göre dağılımı

ÜLKE	ÇALIŞMA SAYISI
İngiltere	52
Amerika	35
Avustralya	20
Kanada	13
Hollanda	9
İsveç	8
Tayvan	5
Finlandiya	4
Danimarka	3
Hindistan	3
Yeni Zelanda	3
Türkiye	3
İspanya	3
Çin	2
Kıbrıs	2

Tablo 5'te Web of Science veri tabanında 2000-2021 yılları arası yapılan çalışmaların ülkelere göre dağılımı en çok yayın yapılan 15 ülkeye göre gösterilmektedir. Amerika 55 adet çalışma ile en fazla

çalışma yapılan ülke konumundadır. Amerika'yı, 28 adet çalışma ile İngiltere ve 19 adet çalışma ile Kanada takip etmektedir. Ülkemizde ise bu alanda yapılan 2 çalışma yer almaktadır.

Tablo 5. Web of Science veri tabanında 2000-2021 yılları arası yapılan çalışmaların ülkelere göre dağılımı

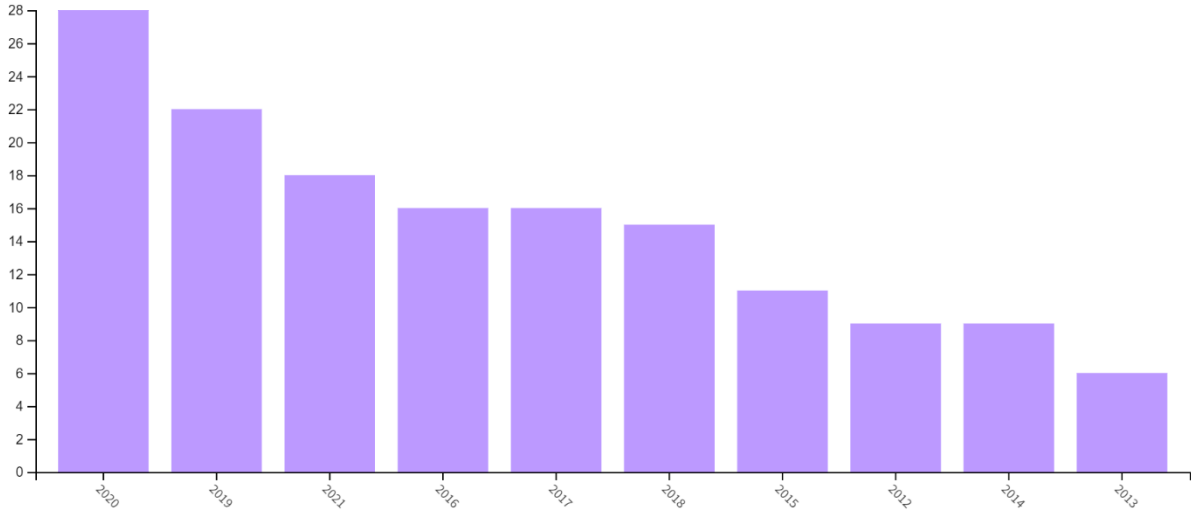
ÜLKE	ÇALIŞMA SAYISI
Amerika	55
İngiltere	28
Kanada	19
Avustralya	17
İskoçya	13
Fransa	12
İsveç	5
Çin	5
Tayvan	4
Finlandiya	4
Danimarka	2
Türkiye	2
Kuzey Kore	2
Kıbrıs	2
Avusturya	2

Scopus veri tabanında estetik emek ile ilgili yapılan 168 çalışmanın yıllara göre çalışma sıklığı tablo 6'da gösterilmektedir. En çok çalışmanın 2021 yılında (21 adet), en az çalışmanın ise 2000 ve 2001 yıllarında (1 adet) yapıldığı görülmektedir.

Tablo 6. Scopus veri tabanında 2000-2021 yılları arası yıllara göre yayın sayısı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI	YIL	ÇALIŞMA SAYISI
2021	21	2010	4
2020	16	2009	4
2019	19	2008	5
2018	13	2007	2
2017	13	2006	2
2016	5	2005	5
2015	12	2004	2
2014	12	2003	2
2013	9	2001	1
2012	12	2000	1
2011	4		

Yıllara göre yayın sayısı Web of Science veri tabanında incelendiğinde, şekil 9'da en çok çalışmanın 2020 yılında (28 adet) yapıldığı görülmektedir. Yine şekil 6'da görüldüğü üzere Web of Science veri tabanında bu alanda yapılan çalışmalarda yıllar itibariyle artış görülmektedir. Estetik emek konusunun popülerleştiğini ve yıllar içerisinde bu konuda yapılan yayın sayısının arttığını söyleyebiliriz.

Şekil 9. Web of Science veri tabanında 2000-2021 yılları arası yıllara göre yayın sayısı

Tablo 7'de görüldüğü üzere, Scopus veri tabanında 2000-2021 yılları arasında yapılan çalışmalar en yüksek oranda makalelerden oluşmakla birlikte makaleleri kitap bölümü diğer çalışma türleri takip etmektedir.

Tablo 7. Scopus veri tabanında incelenen çalışmaların türlerine göre dağılımı

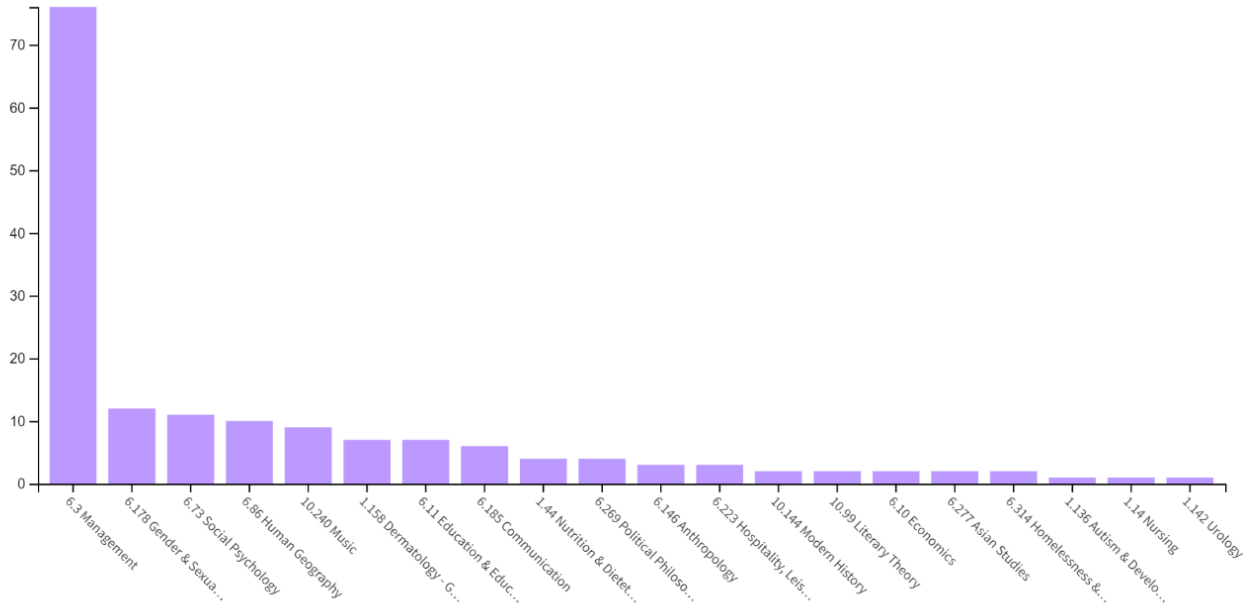
Türü	Sayı
Makale	147
Kitap Bölümü	17
Diğer	4

Tablo 8’de görüldüğü üzere, Web of Science veri tabanında 2000-2021 yılları arasında yapılan çalışmalar en yüksek oranda makalelerden oluşmakla birlikte makaleleri diğer kapsamındaki çalışmalar, kitap bölümü, kitap ve bildiri çalışma türleri takip etmektedir.

Tablo 8. Web of Science veri tabanında incelenen çalışmaların türlerine göre dağılımı

Türü	Sayı
Makale	143
Diğer	19
Kitap Bölümü	16
Kitap	2
Bildiri	1

Şekil 10’da Web of Science veri tabanında estetik emek ile ilgili yapılan çalışmaların etki faktörü en yüksek en önemli 20 dergi gösterilmektedir. En çok çalışmanın yapıldığı “Management” dergisinin etki faktörünün 6.3 olduğu görülmektedir. Ayrıca şekil 10’da görüldüğü üzere Web of Science veri tabanında estetik emek ile ilgili çalışmaların yayınlandığı dergilerin büyük çoğunluğunun (154 adet) impact faktörü 6 ve 6’nın üzerinde olduğu görülmektedir.

Şekil 10. Web of Science veri tabanında yer alan en önemli 20 dergi ve etki faktörleri

SONUÇ

Bu çalışmada, Scopus ve Web of Science veri tabanlarında “estetik emek” kavramı ile ilgili çalışmalara yönelik bir durum tespiti yapılmıştır. 2000-2021 yılları arasında yayınlanan çalışmaların araştırma türleri, yayın bilgileri, anahtar kelimeler arasındaki ilişki ağı, yazarlar arası ilişki ağı, kavram ile ilgili çalışmaların bulunduğu dergiler, atıf analizi, en verimli yazarlar, en fazla çalışma yapılan ülkeler, en fazla çalışma yapılan yıllar analiz edilmiştir. Ele edilen bulgular, estetik emek kavramının geçmişten günümüze gelişimi ve gelecekteki olası eğilimleri hakkında bilgi edinmeye olanak sağlamaktadır.

Scopus veri tabanında en çok çalışmanın yapıldığı (21 yayın) yıl 2021 olurken; Web Of Science veri tabanında en çok çalışmanın yapıldığı (28 yayın) yılın 2020 olduğu tespit edilmiştir. Scopus veri tabanında en çok çalışma yapılan ülkenin İngiltere (52 yayın) olduğu tespit edilirken; Web Of Science veri tabanında en çok çalışma yapılan ülkenin Amerika (55 yayın) olduğu tespit edilmiştir. Scopus veri tabanında en verimli yazarın Dennis Nickson (12 yayın) olduğu belirlenirken; Web Of Science veri tabanında en verimli yazarın Dennis Nickson (5 yayın) ve Andrew R. Timming (5 yayın) olduğu belirlenmiştir. Scopus veri tabanında 2003 yılında Anne Witz ve diğ. çalışması 395 alıntılama ile en çok atıf alan çalışma olarak belirlenirken, Web Of Science veri tabanında 2011 yılında Ashley Mears’ın çalışması 194 alıntılama ile en çok atıf alan çalışma olarak belirlenmiştir. Scopus veri tabanında konu ile ilgili en çok alıntılamanın (531 alıntılama) 2021 yılında yapıldığı tespit edilirken; Web Of Science veri tabanında en çok alıntılamanın

(415 alıntılama) 2020 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Scopus veri tabanında incelenen çalışmaların (168 çalışma) dağılımına bakıldığında en fazla çalışmanın makale (147 yayın) olduğu görülürken; Web Of Science veri tabanında incelenen çalışmaların (181 çalışma) dağılımına bakıldığında yine en fazla çalışmanın makale (143 yayın) olduğu belirlenmiştir. Web Of Science veri tabanında en sık yayın yapılan derginin *management* olduğu ve etki faktörünün 6.3 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Web of Science veri tabanında en yüksek etki değerine sahip dergi “Literary Theory” olarak belirlenmiştir. Scopus veri tabanında anahtar kelimeler arasındaki ilişki analizinde “aesthetic labour”un en kuvvetli ağı sahip olan kelime olduğu tespit edilirken; Web Of Science veri tabanında anahtar kelimeler arasındaki ilişki analizinde “aesthetic labor”un en kuvvetli ağı sahip kelime olduğu bulgulanmıştır. Web of Science veri tabanı kapsamında incelenen çalışmaların başlık ve özet kısmında en fazla öne çıkan kelime “effect” olurken; Scopus veri tabanı kapsamında incelenen çalışmaların başlık ve özet kısmında en fazla öne çıkan kelimelerin “employer”, “methodology” olduğu belirlenmiştir. Scopus veri tabanında yazarlar arasındaki ilişki analizinde Dennis Nickson isimli yazarın 13 çalışma ve 27 farklı yazarla bağlantı ile ilk sırada olduğu saptanmıştır.

Bu çalışma yabancı yazında estetik emek kavramıyla ilgili oluşan bilgi birikimini bibliyometrik olarak analiz ederek alana katkı vermektedir. Çalışma sonucuna göre estetik emek kavramı hakkındaki çalışmaların ilgili yazında giderek gelişim gösterdiği görülmektedir. Alanda yapılacak olan yeni çalışmalar için araştırmacılara yerli

yazının ve yabancı farklı veri tabanlarının analizinin yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Al, U. & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji dergisinin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (2), 142-163.
- Aslan, A. & Keskin, S. (2008). Resepsiyonist ilanlarında estetik emek: iyi görünme ve/ya kulağa hoş gelmenin önemi. III. Ulusal Eğirdir Sempozyumu, 11-17.
- Başçı, E. (2019). Modern Agoraların ışıltılı yüzü: estetik emek. *Humanitas*, 7 (14), 222-242.
- Çetin, E. (2009). Çalışma yaşamında bedenın değişen görünümü. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 73-83.
- Hall, R. & Broek, D.V.D. (2012). Aestheticising retail workers: orientations of aesthetic labour in australian fashion retail. *Economic And Industrial Democracy*, 33 (1), 85-102.
- Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart*. University of California Press.
- Holla, S. (2015). Justifying aesthetic labor: how fashion models enact coherent selves. *Journal Of Contemporary Ethnography*, 45 (4), 474-500.
- Hotamışlı, M. & Erem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman dergisinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 63, 1-20.
- Karlsson, J. C. (2012). Looking good and sounding right: aesthetic labour. *Economic And Industrial Democracy*, 33 (1), 51-64.
- Kalfa Topateş, A. (2015). Tüketim toplumunda tükenen bedenler: kozmetik reyonu çalışanları ve estetik emek. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6 (2), 32-54.
- Katırcıoğlu, E. (2017). *Estetik emek ve tükenmişlik arasındaki ilişkiler: beş yıldızlı otellerdeki kadın çalışanlar üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Mears, A. (2014). Aesthetic labor for the sociologies of work, gender, and beauty. *Sociology Compass* 8 (12), 1330-1343.
- McIntyre, M. P. (2013). Commodifying passion the fashion of aesthetic labour. *Journal Of Cultural Economy*, 7 (1), 79-94.
- Pounders, K. R., Babin, B. J. & Close, A. G. (2015). All the same to me: outcomes of aesthetic labor performed by frontline service providers. *Journal Of The Academy Of Marketing Science*, 43, 670-693.
- Ramjattan, V. A. (2019). Raciolinguistics and the aesthetic labourer. *Journal of Industrial Relations*, 61 (5), 726-738.
- Quinn, B. (2008). Aesthetic labor, rocky horrors, and the 007 dynamic. *International Journal Of Culture*, 2 (1), 77-85.
- Savrun, B., Mutlu, H.M. (2019). Kent lojistięi üzerine bibliyometrik analiz. *Kent Akademisi*, 12 (38), 364-386.
- Seçer, H. Ş. (2016). Estetik emek: çalışan kadınlara yönelik ayrımcılığın yeni görünümü. *Karatahta İş Yazıları Dergisi*, 5, 37-50.
- Tsaur, S.H., Luoh, H. F. & Syue, S.S. (2015). Positive emotions and behavioral intentions of customers in full-service restaurants: does aesthetic labor matter? *International Journal Of Hospitality Management*, 51, 115-126.
- Özkaplan, N. (2015). Hizmet sektöründe duygusal emek ve toplumsal cinsiyet. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 15-21.
- Yalçın, H. (2010). Milli Folklor dergisinin bibliyometrik profili. *Milli Folklor Dergisi*, 22 (85), 205-211.
- Yang, C. H. (2017). A view of aesthetic labour practice in higher technical and vocational education. *EURASIA Journal Of Mathematics Science And Technology Education*, 13(1), 167-188.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zeren, D. & Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: ulusal yazının bibliyometrik analizi. *Çaę Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 35-52.
- Warhurst, C., Nickson, D., Witz, A. & Cullen, A. M. (2000). Aesthetic labour in interactive service work: some case study evidence from the 'New' Glasgow. *The Service Industries Journal*, 20 (3), 1-18.
- Williams, C. L. & Connell, C. (2010). "Looking good and sounding right": aesthetic labor and social inequality in the retail industry. *Work And Occupations*, 37 (3), 349-377.
- Wissinger, E. (2011). Managing the semiotics of skin tone: race and aesthetic labor in the fashion modeling industry. *Economic And Industrial Democracy*, 33 (1), 125-143.

